

АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВА ПОМІЧНИКА НАРОДНОГО ДЕПУТАТА УКРАЇНИ

В статті визначено, що адміністративні права помічника народного депутата – це його основні можливості як одного з ключових суб'єктів адміністративного права, що визначені, гарантовані та встановлені законом, виражають дозволу та можливу поведінку помічника народного депутата і використовуються при здійсненні ним професійної діяльності при вирішенні організаційних питань у допомозі народному депутату України.

Ключові слова: адміністративні права, народний депутат України, патронажна служба, помічник-консультант, юридичні елементи.

В статье определено, что административные права помощника народного депутата – это его основные возможности как одного из ключевых субъектов административного права, определенные, гарантированные и установленные законом, которые выражают разрешенное и возможное поведение помощника народного депутата и используются при осуществлении им профессиональной деятельности при решении организационных вопросов в помощи народному депутату Украины.

Ключевые слова: административные права, народный депутат Украины, патронажная служба, помощник-консультант юридические элементы.

The article states that the administrative rights of an assistant to a people's deputy are his main features as one of the key subjects of administrative law that are defined, guaranteed and established by law, express the permitted and possible behavior of the assistant of the people's deputy and are used in the exercise of his professional activities in solving organizational problems questions to the people's deputy of Ukraine.

Key words: administrative rights, assistant-counselor; people's deputy of Ukraine, patronage service, legal elements.

Вступ. Кожен суб'єкт адміністративного права, відповідно до свого адміністративно-правового статусу має права та обов'язки, що виступають як основні складові елементи. Без цих складників суб'єкт права не може здійснювати адміністративну діяльність.

Народні депутати України здійснюють свої повноваження на постійній основі, вони не можуть мати іншого представницького мандата, бути на державній службі, обіймати інші оплачувані посади, займатися іншою оплачуваною або підприємницькою діяльністю. До повноважень Верховної Ради України, зокрема, належать: внесення змін до Конституції та прийняття законів України; призначення всеукраїнського референдуму; затвердження Державного бюджету України та внесення змін до нього, контроль за виконанням Державного бюджету України, прийняття рішення щодо звіту про його виконання; визначення засад внутрішньої та зовнішньої політики; затвердження загальнодержавних програм економічного, науково-технічного, соціального, національно-культурного розвитку, охорони довкілля [1].

Дуже багато важливих обов'язків належить народним депутатам, тому для їх вирішення необхідна професійна допомога, яку надають їм їхні помічники. Так, говорячи про такого суб'єкта адміністративного права як помічник народного депутата України, не можна не звернути увагу на його службові права, які наділені їм на законодавчому рівні для вирішення питань загальнодержавного характеру.

На окремі аспекти адміністративних прав статусу помічника-консультанта народного депутата України звертали свою увагу вчені-правники О. Александров, М. Горбач, В. Гошовський, А. Григоренко, Н. Григорук, Н. Грушанська, Д. Данилюк, О. Ковальчук, А. Кожевников, О. Му-

дра, В. Панчук, О. Радченко, М. Развадовська, О. Реєнт, Т. Убері, О. Чепель, Т. Шевченко та ін. Проте вони досліджували лише окремі чинники аналізованої проблематики, зосереджуючи свою увагу на більш загальних, спеціальних чи суміжних проблемах.

Постановка завдання. Метою статті є на основі аналізу теорії держави і права, праць вчених-адміністративістів, норм чинного законодавства дослідити юридичну природу адміністративних прав помічника народного депутата України.

Результати дослідження. Відповідно до тлумачного словника української мови, «право» – це система встановлених або санкціонованих державою загальнообов'язкових правил (норм) поведінки, зумовлена певними обставинами підстава, здатність, можливість робити, чинити що-небудь, користуватися чим-небудь [2, с. 506].

В юридичній літературі існують різні відношення щодо розуміння прав публічного суб'єкта адміністративного права, наприклад, професор В. Галунько вважає, що адміністративні права – це комплекс природних і визначених адміністративним законодавством юридичних можливостей суб'єктів права, як позитивного, так і негативного спрямування. Адміністративні права суб'єкта публічної адміністрації – це прописана адміністративним законодавством міра дозволеної поведінки щодо виконання поставлених обов'язків стосовно забезпечення прав, свобод та законних інтересів не владних фізичних і юридичних осіб та публічного інтересу держави і суспільства загалом [3].

Суб'єктивне право визначають ще й як гарантовану правом і законом міру можливої або дозволеної поведінки особи, що належить суб'єкту незалежно від того, чи перебуває він у правових відносинах з іншими суб'єктами [4, с. 206].

О. Марченко визначила, що адміністративні права Міністерства юстиції України – це сукупність загальнообов'язкових, нормативно-визначених правил дій посадових осіб та органів Міністерства юстиції України, за допомогою яких відбувається виконання завдань та повноважень задля досягнення належного рівня функціонування державної правової політики у системі органів виконавчої влади [5].

Сучасна теорія держави та права дає розуміння, що поняття «право» вживається у двох основних значеннях – об'єктивному та суб'єктивному. Це дає змогу розглянути правову дійсність у двох аспектах – як систему встановлених чи санкціонованих державою норм і як можливості та повноваження, що належать суб'єктам на основі й у межах цих норм. Теорія держави і права наголошує, що суб'єктивне право – це передбачена нормами права міра можливої поведінки учасника правовідносин. Іншими словами, це міра поведінки, що належить уповноваженій особі для задоволення її інтересів та потреб і забезпечується відповідними юридичними обов'язками інших (зобов'язаних) осіб [6].

Загальновизнано, що права – це те, чим наділена кожна людина внаслідок того, що вона є людиною. Усі люди мають рівні права, включаючи людей з інвалідністю. Права людини – це права індивіда та обов'язки держави. Кожна держава несе відповідальність за забезпечення однакового ставлення до всіх людей незалежно від кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних чи інших поглядів, національності та соціального походження, майнового статусу, народження та інших ознак. Влада також відповідальна за надання соціального захисту, навчання, роботи, медичних послуг, а також доступу до науки і культури, свободи слова, свободи віросповідання, свободи асоціацій та права на участь у керуванні країною. Людська гідність і рівність – це ключові цінності прав людини [7].

Отже, адміністративні права помічника народного депутата – це його основні можливості як одного із ключових суб'єктів адміністративного права, що визначені, гарантовані та встановлені законом, виражають дозволу та можливу поведінку помічника народного депутата і використовуються під час здійснення ним професійної діяльності в сфері допомоги та вирішенні організаційних питань народному депутату України.

Оскільки поміщикам-консультантам народних депутатів України притаманні загальні права державних службовців і посадових осіб, яким делеговані суспільно важливі державні повноваження, ознайомимось із ними більш детально.

О. Оболенський права державного службовця можна поділяє на три групи, відповідно до Закону України «Про державну службу».

До першої групи прав державного службовця належать: а) ознайомлення з документами, які визначають його права та обов'язки на державній посаді державної служби, критерії оцінювання якості роботи та умови просування по службі, а також організаційно-технічні умови, потрібні для виконання ним посадових обов'язків; б) ознайомлення з усіма матеріалами своєї

особової справи, з відгуками про свою діяльність та іншими документами до внесення їх в особову справу, долучення до особової справи своїх пояснень; в) проведення на його вимогу службового розслідування для спростування відомостей, які плямують його честь і гідність; г) право на звертання державного службовця до відповідних органів державної влади або до суду для вирішення суперечок, що пов'язані з державною службою, зокрема з питань проведення атестацій, їх результатів, змісту виданих характеристик, прийому на державну службу, її проходження, реалізації прав державного службовця, переведення на іншу посаду державної служби, дисциплінарної відповідальності державного службовця, звільнення його з державної служби; права, які сприяють безпосередньому виконанню службових обов'язків [8].

До другої групи прав державного службовця належать: а) одержання в установленому порядку інформації та матеріалів, необхідних для виконання посадових обов'язків; б) відвідування в установленому порядку для виконання посадових обов'язків підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності; в) прийняття рішень і участь у їх підготовці відповідно до посадових обов'язків; г) підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації за рахунок коштів відповідного бюджету; г) внесення пропозицій щодо вдосконалення державної служби в реалізації його конституційних прав і свобод, які забезпечують соціальні гарантії державного службовця [8].

Третю групу прав державного службовця становлять: а) участь за своєю ініціативою в конкурсі на заміщення вакантної посади; б) просування по службі, збільшення заробітної плати з урахуванням результатів і стажу роботи, рівня кваліфікації; в) пенсійне забезпечення з урахуванням стажу державної служби; г) об'єднання в професійні спілки з метою захисту своїх прав, соціально-економічних і професійних інтересів; г) право на заробітну плату, що складається з посадового окладу, премій, доплати за ранги, надбавки за вислугу років на державній службі та інших надбавок; д) право на щорічну оплачувану відпустку тривалістю щонайменше 30 календарних днів, якщо законодавством не передбачено більш тривалої відпустки з виплатою допомоги для оздоровлення у розмірі посадового окладу; е) право на належність до стажу державної служби державного службовця інших періодів трудової діяльності (до стажу державної служби державного службовця, що дає право на одержання надбавки за вислугу років, додаткової оплачуваної відпустки, призначення пенсії за вислугу років і виплату грошової винагороди в разі виходу на пенсію, включаються періоди роботи, що визначаються відповідними актами Кабінету Міністрів України); є) медичне обслуговування державного службовця та членів його сім'ї, зокрема після виходу його на пенсію [8; 9].

Таким чином, загальними правами помічників-консультантів народних депутатів України є права, які формують судження про їх правовий статус правовий захист; зокрема це права, які сприяють безпосередньому виконанню службових обов'язків; а також права, що посилюють активність їх посадової діяльності та втілюють у життя їх конституційні права і свободи, які забезпечують їх соціальні гарантії.

В Законі України «Про державну службу» від 10.12.2015 р. № 889-VIII визначено, що державний службовець має право на повагу до своєї особистості, честі та гідності, справедливе й шанобливе ставлення з боку керівників, колег та інших осіб; чітке визначення посадових обов'язків; належні для роботи умови служби та їх матеріально-технічне забезпечення; оплату праці залежно від займаної посади, результатів службової діяльності, стажу державної служби та рангу; відпустки, соціальне та пенсійне забезпечення відповідно до закону; професійне навчання, зокрема за державні кошти, відповідно до потреб державного органу; просування по службі з урахуванням професійної компетентності та сумлінного виконання своїх посадових обов'язків; участь у професійних спілках із метою захисту своїх прав та інтересів; участь у діяльності об'єднань громадян, крім політичних партій; оскарження в установленому законом порядку рішень про накладення дисциплінарного стягнення, звільнення з посади державної служби, а також висновку, що містить негативну оцінку за результатами оцінювання його службової діяльності; захист від незаконного переслідування з боку державних органів та їх посадових осіб у разі повідомлення про факти порушення вимог цього закону; отримання від державних органів, підприємств, установ та організацій, органів місцевого самоврядування необхідної інформації з питань, що належать до його повноважень, у випадках, установлених законом; безперешкодне ознайомлення з документами про проходження ним державної служби, зокрема висновками щодо результатів оцінювання його службової діяльності; проведення службового розслідування за його вимогою з метою зняття безпідставних, на його думку, звинувачень або підозри [10].

Тобто з вищесказаного зрозуміло, що державні службовці, зокрема й помічники народних депутатів, мають загальні права, що характерні для всіх державних службовців та спеціальні права, які передбачені в спеціальних нормативно-правових актах, що регулюють виключно сферу їх службової діяльності.

Крім того, в ст. 2.1 чітко визначені та регламентовані спеціальні права помічника-консультанта народного депутата України, в якій зазначено, що він має право: 1) входити й перебувати у приміщеннях Верховної Ради України за пред'явленням посвідчення помічника-консультанта, дотримуючись встановленого порядку; 2) доступу в приміщення центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування за посвідченням помічника-консультанта; 3) бути присутнім на пленарних засіданнях Верховної Ради України у відведених для цього місцях; 4) бути присутнім на засіданнях комітетів або тимчасових спеціальних чи тимчасових слідчих комісій Верховної Ради України за письмовим дорученням народного депутата України та згодою голови комітету чи тимчасової спеціальної або тимчасової слідчої комісії; 5) бути присутнім на засіданнях місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування; 6) безоплатно користуватися інформаційними базами даних, телекомунікаційними мережами Верховної Ради України та органів місцевого самоврядування в порядку, встановленому законодавством України; 7) на ознайомлення з актами, прийнятими Верховною Радою України, крім прийнятих на її закритих засіданнях, а також інформаційними і довідковими матеріалами, що офіційно поширюються Верховною Радою України, Президентом України, органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування; 8) одержувати за письмовим зверненням народного депутата України в органах виконавчої влади, органах місцевого самоврядування, об'єднаннях громадян, на державних підприємствах, в установах і організаціях у встановленому порядку необхідні народному депутату України для здійснення його депутатських повноважень документи, інформаційні та довідкові матеріали; 9) одержувати надіслану на ім'я народного депутата України поштою й телеграфну кореспонденцію, відправляти її за дорученням народного депутата України; 10) оголошувати підготовлені народним депутатом України письмові пропозиції, звернення, заяви та інші документи на засіданнях місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування або подавати їх у письмовій формі; 11) за письмовим зверненням народного депутата України та за згодою керівників органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ, організацій користуватися копіювально-розмножувальною та обчислювальною технікою [11].

Таким чином, цей спектр прав ми вважаємо належним до спеціальних службових прав помічника-консультанта народного депутата України. Тож, ці права є тісно пов'язаними з їхніми посадовими обов'язками та обов'язково мають здійснюватися в межах чинного законодавства.

Спеціальними правами помічника-консультанта народного депутата України є його специфічні права, які встановлені спеціальними законодавчими актами, що регулюють виключно їхню сферу діяльності.

Вищенаведене дає змогу сформулювати такі висновки щодо адміністративних прав помічників-консультантів народних депутатів України:

1) адміністративні права помічників народних депутатів України – це міра дозволеної поведінки, що відповідає розпорядженням адміністративно-правових норм і охороняється засобами державного примусу;

2) помічники народних депутатів України зобов'язані реалізовувати суспільно-корисну правову поведінку з метою покращення ефективності функціонування народних депутатів та законодавчої гілки влади загалом;

3) адміністративні права помічників народних депутатів України поділяються на загальні (притаманні усім державним службовцям) та спеціальні (передбачені в спеціальних нормативно-правових актах, що регулюють їхню діяльність), однак на помічників-консультантів народних депутатів поширюються не всі вимоги щодо заборони реалізації певного суб'єктивного права. Загальними адміністративними правами помічників-консультантів народних депутатів України є права, які забезпечують поняття власного адміністративно-правового статусу та їх захисту як державних службовців загалом;

4) загальними правами помічників-консультантів народних депутатів України є права, які формують судження про їх правовий статус і правовий захист; зокрема це права, які сприяють безпосередньому виконанню службових обов'язків; а також права, що посилюють активність їх посадової діяльності та втілюють у життя їх конституційні права і свободи, які забезпечують їх соціальні гарантії;

5) спеціальними правами помічника-консультанта народного депутата України є його специфічні права, які встановлені спеціальними законодавчими актами, що регулюють виключно їхню сферу діяльності.

Висновки. Отже, адміністративні права помічника народного депутата – це його основні можливості як одного із ключових суб'єктів адміністративного права, що визначені, гарантовані та встановлені законом, виражають дозволу та можливу поведінку помічника народного депутата і використовуються під час здійснення ним професійної діяльності при вирішенні організаційних питань у допомозі народному депутату України.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Білодід І. Словник української мови: в 11 тт. АН УРСР. Інститут мовознавства. Київ: Наукова думка. 1970–1980. Т. 5. 1974. 840 с.
3. Адміністративні права і обов'язки: словник термінів. Науково-дослідний інститут публічного права. 2017. URL: <http://sipl.com.ua/?p=4352/>
4. Скакун О. Теорія держави і права: підручник. Херсон: Еспада. 2006. 776 с.
5. Марченко О. Адміністративно-правовий статус Міністерства юстиції України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ. 2017. 18 с.
6. Зайчук О., Оніщенко Н. Теорія держави і права. Академічний курс: підручник. 2-ге вид., переробл. і доп. Київ: Юрінком Інтер. 2008. 688 с.
7. Подоляка С. Зарубіжний досвід здійснення адміністративних процедур органами прокуратури та можливості його використання в Україні. Наше право. 2013. № 8. С. 47–52.
8. Nikitin V. Administrative rights and obligations of public registrars. Visegrad journal on human rights. 2015. № 6. P. 134-138.
9. Оболенський О. Державна служба: навч. посібник. Київ: КНЕУ. 2003. 344 с.
10. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. Відомості Верховної Ради. 2016. № 4. Ст. 43.
11. Положення «Про помічника-консультанта народного депутата України». Київ: Парламентське видавництво. 2006. 15 с.

УДК 342.9

САВЕЛЬСВА І.В.

ЩОДО ЗАВДАНЬ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Статтю присвячено проблемам визначення основних завдань підготовки кадрів для Національної поліції. Здійснено аналіз нормативно-правових актів, що регулюють зазначене питання. Зроблено висновок про важливість виокремлення завдань щодо підготовки кадрів для Національної поліції України з метою визначення змісту, основних напрямів та шляхів реалізації цього процесу та необхідності їх закріплення у нормативно-правових актах, що регламентують питання підготовки кадрів для Національної поліції України.

Ключові слова: поліція, підготовка кадрів, професійний відбір, первинна професійна підготовка, службова підготовка, ВНЗ зі специфічними умовами навчання.

Статья посвящена проблемам определения основных задач подготовки кадров для Национальной полиции. Осуществлен анализ нормативно-правовых актов, регулирующих данный вопрос. Сделан вывод о важности выделения задач по подготовке кадров для Национальной полиции Украины с целью определения содержа-